

מן התלמוד

סדר זרעים,
מסכת ברכות, דף מ"ג

"ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: עתידים
בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון, שנאמר
יִלְכוּ יונקונתו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון".

עידנא - זמן
גילדא - עור

הסבר: רב דורש מהפסוק שלעתידי לבוא יהיה ריח
טוב מבחורי ישראל כמו מעצי הלבנון.

על המפה

קובנה-ליטא

קובנה היא העיר השנייה בגודלה בליטא.
יהודים התיישבו בה בתחילת המאה ה-18,
והקהילה היהודית במקום גדלה בקצב
מהיר, עד שמנתה לפני השואה כ-40,000.
איש, שהיוו כרבע מאוכלוסיית העיר.
החיים היהודים בקובנה שגשגו, ופעלו
בה ארגונים יהודיים רבים, בתי כנסת, בתי
ספר ועוד. בתחילת מלחמת העולם השנייה
נכבשה קובנה בידי הרוסים, ויהודים רבים
נעצרו, נרצחו או הוגלו לסיביר. לאחר
מכן כבשו הנאצים את העיר והעבירו את
היהודים לגטו, שבהמשך הפך למחנה
ריכוז, ורק כ-2,000 איש מהתושבים שרדו.

אנדרטה לזכר יהודי קובנה והסיביה שנשפו בשואה,
בית הקברות בחולון (Wikipedia, David Shay)

סדר זרעים | מסכת ברכות, דפים ל"ז-מ"ג
פרשת יתרו | י"ד-כ' בשבט (9-15 לפברואר)

דף ל"ז: ברכת חמשת מיני דגן

קמים חמישה מינים של דגן: א. חיטים. ב. שעורים. ג. כוסמין. ד. שיפון. ה. שיבולת
שועל. על מאכל שמעורב בו דגן, מברכים "בואא מיני מזונות" לפני אכילתו, וברכת
"על המחיה" לאחר אכילתו. זאת, כאשר ה"דגן" נועד להשביע את האדם האוכל
את המאכל. אך אם ערבו דגן באוכל, כדי שיגבש את האוכל (הדגן הוא כמו דבק,
שהאוכל לא יתפורר), אין מברכים על הדגן, אלא על המאכל בלבד. למשל, על
קציצות בשר שעורבו בהן קמח כדי שלא תתפוררנה, מברכים "שהכל נהיה בדברו".

דף ל"ח: ברכה על אוכל

אוכל מרוסק יורד מדרגתו וגם ברכתו משתנה. למשל, על רסק תפוח עץ, מברכים
"שהכל נהיה בדברו", אך על פי שלפני שריסקו את התפוח ברכו עליו "בואא פרי העץ".
אוכל נקרא מרוסק מזמן שאי אפשר להבחין בצורתו המקורית, ואז הוא יורד מדרגתו.
דבש של תמרים, אינו חשוב כל כך, ולכן מברכים עליו "שהכל נהיה בדברו" כמו
על כל פרי שהתרכס. אולם, אם תמרים נמנעו הם נותרו בדרגתם, ומברכים עליהם
"בואא פרי העץ". ירקות מבושלים: ירקות שרגילים לאכול אותם רק לאחר שמבשלים
אותם, אם אדם רוצה לאכול אותם לפני בישולם, למשל, האוכל תפוח אדמה שאינו
מבושל, מברך "שהכל נהיה בדברו", מפני שאין דרך בני אדם לאוכלו בצורה זו.

דף ל"ט: על איזה לחם לברך?

לחם פרוט ולחם שלם: המתכוון
לסעוד, ויש לפניו שני לחמים, לחם
אחד שלם והלחם האחר פרוט, יברך
על הלחם השלם, כי הוא חשוב
יותר. הוא הדין בכל מאכל, תמיד
יש לברך על המאכל השלם.

לחם חיטים ולחם שעורים: אם יש
לפניו לחם חיטים ולחם שעורים,
יברך על הלחם העשוי מז החיטים,
כי החיטים קודמות לשעורים בסדר
שבגעת המינים - פכתוב: "אֶרֶץ חִטָּה וּשְׁעוּרָה", החיטה קודמת לשעורה.

מתפללים

לפניכם אירוע שעור דיון משפחתי סוער -

עבור הצטיינותו בעבודה, קיבל שמואל מהעבודה שלו כרטיסים להופעה של זמר ולארוחה זוגית במסעדה. שמואל העדיף לא ללכת להופעה ולמסעדה, אלא למכור את הכרטיסים הללו תמורת כסף, ולעשות בכסף משהו אחר. הדבר עורר ויכוח בין חבריו לעבודה.

מצד שני:

חלק מהחברים טענו שזה פרס אישי לשמואל ולאשתו עת הצטיינותו בעבודה, ואם הוא לא מעוניין ללכת להופעה ולמסעדה, אז הוא בעצם מוותר על הפרס ומחזיר אותו לעבודה, אבל אין לו זכות למכור את הפרס למישהו אחר ולקבל כסף בתמורה. לא זאת הייתה כוונת נותני הפרס.

מצד אחד:

חלק מהחברים אמרו שזכותו של שמואל לעשות עם הפרס שקיבל מה שהוא רוצה. ואם הוא לא רוצה ללכת להופעה ולמסעדה אלא מעדיף למכור את הכרטיסים ולקבל כסף - זו זכותו, כי בסופו של דבר זה הפרס והכסף שלו.

וא...?
עתכס?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

מן ההסטוריה

הנפקת ויזות מעבר ליהודים

לאחר שכבשו הנאצים את ליטא במהלך מלחמת העולם השנייה, ניסו יהודים רבים להימלט משם. אחת הדרכים להימלט הייתה באמצעות אישורי מעבר פיקטיביים לאי קורסאוו, אותם הנפיק הקונסול ההולנדי בקובנה, יאן זווארטנדיק. על סמך אותם אישורים, חילק הקונסול היפני צ'יאונה סוגיהארה אלפי ויזות לפליטים יהודים, שאיפשרו להם יציאה מרוסיה וליטא ומעבר ביפן. כל ויזה איפשרה ליהודים להימלט עם בני משפחתם, וחלקן נשלחו בחזרה לליטא על ידי היהודים שהגיעו ליפן כדי לסייע גם לאחרים לברוח. אלפי יהודים ניצלו בזכות פעילותם זו של זווארטנדיק וסוגיהארה, שזכו בשל כך לתואר חסידי אומות העולם.

המבנה בו ישבה הקונסוליה היפנית בקובנה (Wikipedia, Bonio)

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

תפילת שלומין

תפילה אותה משלים מי שלא התפלל תפילה אחת בזמנה מחמת אונס, ועליו להשלימה בתפילה הבאה הסמוכה לה.

חכמים קבעו חובה להשלים את תפילת העמידה, למי שלא התפלל מחמת אונס ועבר זמן התפילה. מי שלא התפלל שחרית בזמנה, חייב להשלים את התפילה בזמן תפילת מנחה. מי שלא התפלל תפילת מנחה, צריך להשלימה בתפילת ערבית. ומי שלא התפלל ערבית, צריך להשלימה בתפילת שחרית. ההשלמה לתפילה היא רק לתפילת העמידה, ולא לכל סדר התפילה הרגיל בזמנה.

מי אני?

- היה דיפלומט יפני.
- כיהן בתפקיד קונסול יפן בליטא.
- בתקופת השואה, הנפיק ויזות יציאה ליפן לאלפי יהודים, ובכך הציל את חייהם.
- על מעשיו זכה לתואר חסיד אומות העולם.

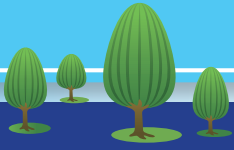
טאמאז'וס (אטמס) לזאוגא

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0	בפסוק במסורת במסורת
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם

סדר זרעים | מסכת ברכות, דפים מ' - מ"ג

דף מ': בעלי חיים ועוד ברכות

האכלת בעל חיים: רב יהודה אמר בשם רב, שמי שברשותו בעלי חיים, אינו רשאי לאכול לפני שהוא נותן להם לאכול, והוא דורש זאת מן הפסוק שבקריאת שמע: **"ונתתי עשב בשדה לבהמתך, ואכלת ושבעת"** - תחילה מזכירים את מאכל הבהמות - **"ונתתי עשב בשדה לבהמתך"**, ואחר כך מוזכרת אכילת האדם - **"ואכלת ושבעת"**.

טבילת פרוסת המוציא: במלח: את הפרוסה הראשונה שאוכלים אחרי ברכת המוציא, יש לטבול במלח, כדי שהפרוסה שברכו עליה תהיה טעמה. **טעות בברכה:** מי ששעה וברך **"בורא פרי העץ"** על פרי שגדל באדמה, לא יצא ידי חובתו. למשל, המברך **"בורא פרי העץ"** על מלפפון, לא יצא ידי חובתו, כי המלפפון אינו גדל על העץ.

דף מ"א: שבעת המינים

ארץ ישראל התברכה בשבעה מיני פרות מיוחדים, שבעת המינים: א. חיטים. ב. שעורים. ג. ענבים. ד. תאנים. ה. רימונים. ו. זיתים. ז. תמרים, כנאמר בפסוק "ארץ חטיה ושעורה וגבן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש" (דבש" של התורה הוא תמרים). שבעת המינים חשובים יותר מכל הפרות, וגם בתוך שבעת המינים, יש חשובים יותר וחשובים פחות. כיצד יודעים איזה מין חשוב יותר? אם נקרא את הפסוק נבחין, כי בתחילת הפסוק וגם באמצע הפסוק כתובה המילה **"ארץ"**: **"ארץ חטיה ושעורה וגבן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש"**. הגמרא אומרת, כי פרי שקרוב יותר למילה **"ארץ"**, חשוב יותר מפרי שרחוק מן המילה **"ארץ"**. לכן, החפץ לאכול תאנה ותמר, יברך על התמר כי הוא השני אחרי ה"ארץ" השניה, ואילו התאנה היא הרביעית אחרי ה"ארץ" הראשונה.

דף מ"ב: דברים שצריך לעשות מיד

רב חייא בר אשי אמר שרב אמר, כי יש שלושה דברים שצריך לעשותם מיד לאחר שנעשתה ההכנה אליהם בלא להפסיק ביניהם.

א. "תכף לסמיכה - שחיטה": אדם המביא קורבן לבית המקדש, צריך תחילה לעשות "סמיכה", לסמוך את ידיו על הקורבן. מיד לאחר הסמיכה יש לשחוט את הקורבן, מבלי להפסיק בין הסמיכה לבין השחיטה.

ב. "תכף לגאולה - תפילה": לפני תפילת העמידה, מברכים **"ברוך אתה ה' גאל ישראל"**. מיד אחר כך יש להתחיל את תפילת העמידה, ואין להמתין בין **"גאל ישראל"** לבין תפילת העמידה.

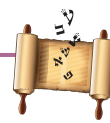
ג. "תכף לנטילת ידים - ברכה": מיד אחר שנוטלים "מים אחרונים" בסוף הסעודה, יש לברך ברכת המזון ולא להפסיק בינתיים בדיבור או באכילה.

דף מ"ג

רב יהודה אומר, כי היוצא לגינות ולפרדסים בחודש ניסן, ורואה אילנות פורחים ומלבלבים, מברך את ברכת האילנות: **"ברוך אתה ה'... שלא חסר בעולמנו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות, להתנאות בהם בני אדם"**.

ברכת הריח: כאשר יהודי מריח ריח טוב, הוא מברך את הקב"ה. יש סוגים אחדים של ברכות על ריח טוב. המריח עשב ריחני, מברך **"ברוך אתה ה'... בורא עשבי בשמים"**. הנוטל לידי ענף של עץ כדי לשאוף מריחו הטוב, מברך **"ברוך אתה ה'... בורא עצי בשמים"**. הנוטל לידי פרי בעל ניחוח נעים כדי להריחו, מברך **"ברוך אתה ה'... הנותן ריח טוב בפרות"**. על ריח טוב של חפץ שאינו גדל מן האדמה, מברכים **"בורא מיני בשמים"**.

דבר תורה

משה רבנו נעזר בעצתו של חותנו יתרו ובונה מערכת משפט מדורגת, שהוא עומד בראשה. אולם - אם נדקדק בלשון הכתוב נגלה שיש שינוי קטן - שהוא גדול, המבדיל בין העצה המקורית של יתרו לבין יישומה בפועל אצל משה: יתרו מציע שבראש הפירמידה המשפטית יעמוד משה ואילו יגיעו הנושאים הגדולים: **"כל הדבר הגדול יביאו אליך"**. משה נראה כמקבל את עצת יתרו אך משנה את הדברים וקובע: **"את הדבר הקשה יביאון אל משה"**. מה ההבדל בין דבר "גדול" לדבר "קשה"? בשונה ממערכות משפט זרות שם חשיבות הנושא תלויה בגובה סכום התביעה אותה תובעים, הרי שמשה מעמיד סולם ערכים אחר וקובע שאפילו תביעה על סכום קטן תגיע אליו כל שפתרונה הוא מורכב וקשה. מטרת המשפט בישראל היא להוציא את צדקת ה' לאור, בין אם מדובר בפרוטה ובין אם מדובר ברבבות דינרי זהב.

חידה!

עליכם למצוא שתי ברכות

שזו לזו הן לגמרי זהות

וביניהן רק הבדל קטן נחשב:
באחת יש צדיק, ובשנייה שב.

(א.א.) עולמו של משה, א. עולמו של משה (א.א.)
- משה משה, משה משה, משה משה, משה משה

שאלות השבוע

- מתי מברכים את ברכת האילנות, ומה נוסח הברכה?
- אם יש לפניי לחם פרוס ולחם שלם - על איזה לחם לברך קודם?
- מנין למדו חז"ל שמי שברשותו בעלי חיים, אינו רשאי לאכול לפני שהוא נותן להם לאכול?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagralla@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

